

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 29-35-69, 628-37-04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

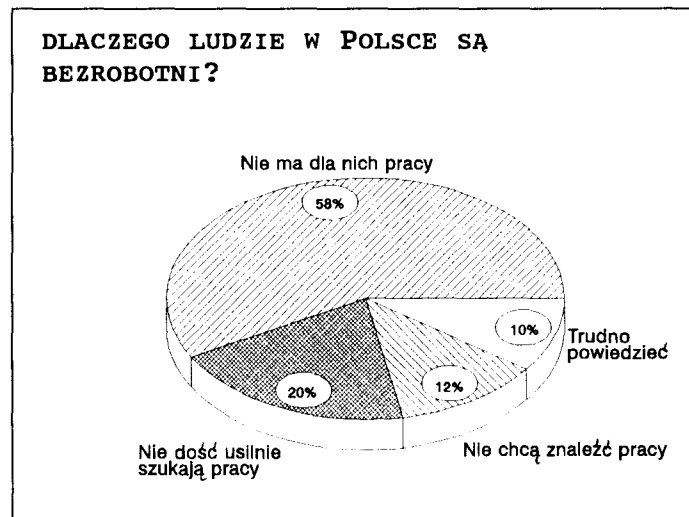
BS/5/3/93

BEZROBOTNI ICH AKTYWNOŚĆ W POSZUKIWANIU PRACY I ŹRÓDŁA DOCHODÓW

Komunikat z badań

Warszawa, styczeń 1993 r.

- ◆ Bezrobocie jest postrzegane częściej jako stan spowodowany brakiem pracy niż małą aktywnością bezrobotnych czy ich niechęcią do pracy.

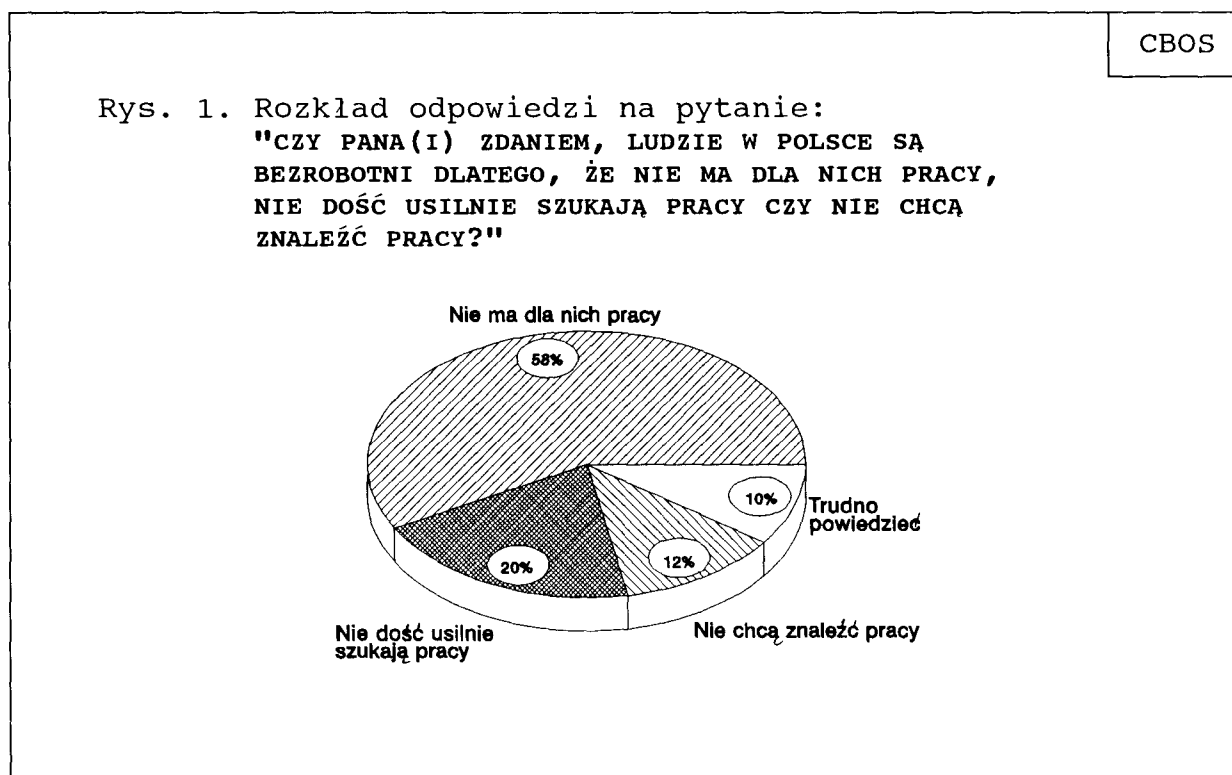
- ◆ Pobieranie zasiłku dla bezrobotnych i jednocześnie zarabianie uzyskuje przyzwolenie ponad połowy ankietowanych. Trudno jednak w sposób jednoznaczny oszacować rzeczywisty zakres dodatkowego zarobkowania przez bezrobotnych i ilość poświęconego na to czasu.
- ◆ Zdaniem niemal połowy respondentów, bezrobotni nie są skłonni do podjęcia każdej, nawet mało atrakcyjnej pracy. Natomiast postrzega się ich chęć do przekwalifikowania się i nauki nowego zawodu.
- ◆ Na pomoc urzędu zatrudnienia w znalezieniu pracy liczy tylko 18% bezrobotnych. Pozostali bardziej polegają na znajomościach i własnej zapobiegliwości, niż na pracy powołanych do tego urzędów.

Zmiany w strukturze gospodarczej naszego kraju i trwająca recesja powodują wzrost liczby osób bezrobotnych. W dyskusjach publicznych i prywatnych bezrobocie pojawia się jako jeden z głównych problemów społecznych. Ludzie pracujący obawiają się utraty pracy, a bezrobotni - utraty zasiłku.

Opinie o bezrobociu są przedmiotem zainteresowania CBOS od dłuższego czasu¹.

Ocena aktywności bezrobotnych w poszukiwaniu pracy

Chcąc ustalić, czy społeczeństwo upatruje przyczyn bezrobocia w obiektywnych warunkach na rynku pracy czy w cechach osób bezrobotnych, respondentom zadano pytanie na ten temat (rys. 1).

¹ Ostatnio problem ten był poruszany w badaniu "Sprawy Polski i Polaków" (8) zrealizowanym w dniach 17-19 listopada 1992 r. na 1140-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców kraju; wśród respondentów były 102 osoby bezrobotne. Zob. także komunikaty CBOS: "Bezrobocie i sposoby radzenia sobie z jego konsekwencjami", sierpień 1992 r.; "Społeczny stereotyp bezrobocia i bezrobotnego", grudzień 1992 r.

Ponad połowa respondentów upatruje przyczyn bezrobocia w sytuacji zewnętrznej, niezależnej od osób nie mających zatrudnienia. Są to przede wszystkim sami bezrobotni i mieszkańcy małych miast². Częstość występowania tego poglądu maleje wraz ze wzrostem wykształcenia. Blisko dwukrotnie rzadziej podzielają to stanowisko respondenci uznający własną sytuację materialną za dobrą, niż badani oceniający, że ich sytuacja materialna jest zła.

Duża grupa respondentów (32%) jest przekonana, że pozostawanie bez zatrudnienia wynika z cech samych bezrobotnych - ich bierności lub niechęci do pracy.

Z opinią, że bezrobotni nie dość usilnie szukają pracy, zgadzają się przede wszystkim osoby młode, mieszkańcy wielkich miast, respondenci z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja, pracownicy umysłowi. Być może są to ludzie, którzy sami mają większą możliwość znalezienia pracy i nie rozumieją, że można mieć z tym trudności.

Pogląd, że bezrobotni nie chcą znaleźć pracy - a więc swego rodzaju dezaprobatę - częściej niż pozostali wyrażają ludzie starsi, prywatni przedsiębiorcy i pracownicy fizyczno-umysłowi.

Opinie o sprawach dotyczących bezrobocia różnią się znacznie, w zależności od tego, czy wypowiadają je sami bezrobotni czy pozostali respondenci (osoby pracujące lub bierne zawodowo). Powstaje pytanie, czy bezrobotni, wypowiadający się o bezrobociu, mają na myśli własną sytuację - wyrażają opinię ukształtowaną na podstawie własnego doświadczenia, czy też powielają obiegowe opinie z prasy, telewizji, rozmów z innymi. Analizy potwierdzają obie możliwości (tab. 1).

---

² Zob. tabele aneksowe.

Tabela 1

w procentach

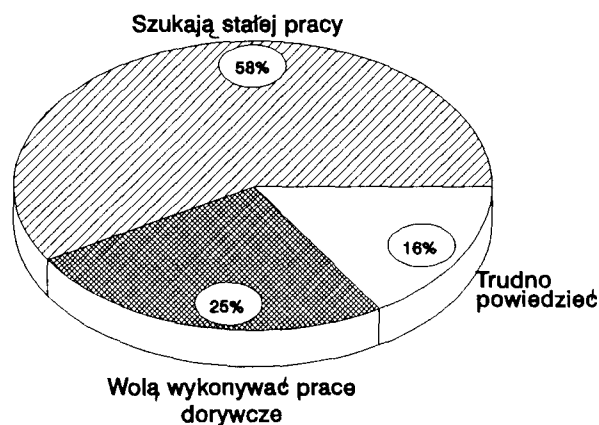
<i>Czy, Pana(i) zdaniem, ludzie w Polsce są bezrobotni, dlatego że:</i>	Wskazania respondentów	
	bezrobotnych (N=102)	pracujących (N=527)
- nie ma dla nich pracy	75	56
- nie dość usilnie szukają pracy	18	20
- nie chcą znaleźć pracy	4	14
Trudno powiedzieć	3	10

Bezrobotni częściej niż pozostałe osoby szukają wyjaśnień pozostawania bez pracy w okolicznościach zewnętrznych (brak pracy), a nie w cechach wewnętrznych (brak wysiłków lub chęci). Może to być interpretowane jako postawa obronna, tzn. niedopuszczanie do siebie informacji niekorzystnych, mogących zachwiać własną ocenę. Drugim wyjaśnieniem są rzeczywiste trudności ze znalezieniem pracy, o których najlepiej wiedzą sami bezrobotni.

Sami bezrobotni dość często (22%) mówili o bierności lub niechęci do pracy osób pozostających bez stałego zatrudnienia. Jednak opinia ta jest wyrażana znacznie rzadziej przez bezrobotnych niż przez osoby pracujące.

Postrzeżenie "strategii" bezrobotnych ujawniają odpowiedzi na kolejne pytanie (rys. 2).

Rys. 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
"CZY PANA (I) ZDANIEM, BEZROBOTNI SZUKAJĄ
STAŁEJ PRACY CZY WOLĄ WYKONYWAĆ PRACE DORYWCZE?"

Zdecydowanie przeważa opinia, że bezrobotni szukają stałego zatrudnienia, a okres pozostawania bez pracy traktują jako stan przejściowy. Niemniej jednak 1/4 ankietowanych twierdzi, że bezrobotni wolą prace dorywcze, nie pragną zmiany własnego statusu, przystosowali się do sytuacji i korzystają z możliwości wykonywania prac dorywczych oraz pobierania świadczeń.

Bezrobotni mają w tej kwestii wyraźnie odmienne zdanie od reszty społeczeństwa (tab. 2). Znacznie częściej uważają oni, że ludzie pozostający bez zatrudnienia dążą do znalezienia stałej pracy, a tacy, którzy wolą zajęcia dorywcze, stanowią mniejszość.

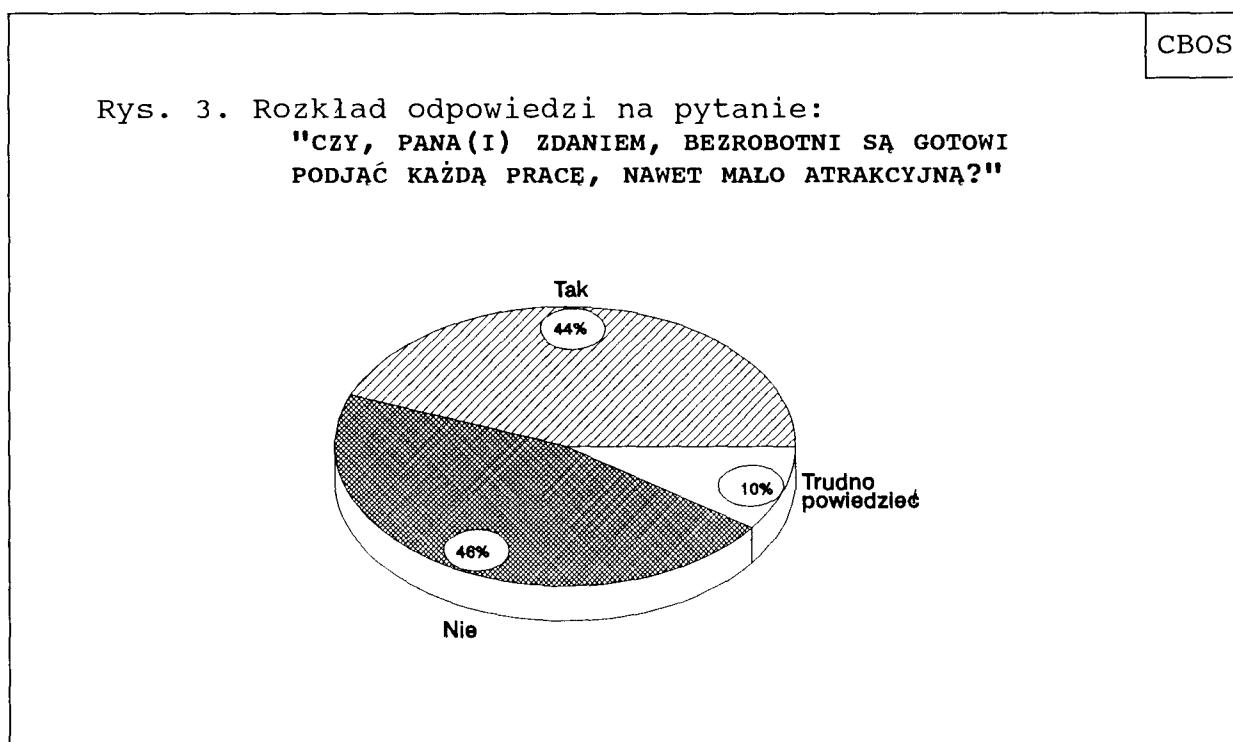
Tabela 2

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, bezrobotni:	Wskazania respondentów	
	bezrobotnych (N=102)	pracujących (N=527)
- szukają stałej pracy	79	56
- wolą prace dorywcze	13	27
Trudno powiedzieć	8	17

Czy wypowiedzi bezrobotnych przedstawiają stan faktyczny? Jeśli tak, to opinia społeczna nie dostrzega i nie docenia ich chęci zmiany swego położenia.

Jeżeli bezrobotni poszukują stałego zajęcia, to czy są gotowi podjąć każdą pracę, nawet niezbyt atrakcyjną? Ze względu na odpowiedzi respondenci podzielili się na dwie niemal równe grupy (rys. 3).

Wprawdzie ponad połowa respondentów uważa, że bezrobotni poszukują stałej pracy, a nie zajęć dorywczych, to jednak mniej osób (44%) twierdzi, że bezrobotni są gotowi podjąć każdą pracę.

O gotowości bezrobotnych do podjęcia każdej pracy częściej mówią respondenci mieszkający na wsi i w małych miastach, badani z niższym wykształceniem, o niższych dochodach. Być może są to te osoby, które same byłyby skłonne do podjęcia nieatrakcyjnej pracy, mając na uwadze niezbyt ciekawe oferty czy konieczność materialną.

Bezrobotni częściej niż pracujący są przekonani o aktywności i determinacji w poszukiwaniu pracy osób pozbawionych stałego zajęcia (tab. 3).

Tabela 3

w procentach

<i>Czy, Pana(i) zdaniem, bezrobotni gotowi są podjąć każdą pracę, nawet mało atrakcyjną?</i>	Wskazania respondentów	
	bezrobotnych (N=102)	pracujących (N=547)
Tak	61	41
Nie	29	52
Trudno powiedzieć	10	7

Zarówno osoby pracujące, jak i bierne zawodowo, są skłonne uważać, że bezrobotni "wybrzydzą" w wyborze pracy. Ujawnia się stereotyp bezrobotnego jako osoby raczej niechętniej do podjęcia pracy mało atrakcyjnej (ciężkiej, nudnej, słabo płatnej).

Z chęcią podjęcia pracy wiąże się m.in. gotowość bezrobotnych do zmiany kwalifikacji oraz do zmiany miejsca zamieszkania w poszukiwaniu pracy (tab. 4).

Tabela 4

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, bezrobotni w Polsce są gotowi:	Wskazania ogółu respondentów		
	tak	nie	trudno powie- dzieć
- przekwalifikować się, nauczyć nowego zawodu	56	28	16
- zmienić miejsce zamie- szkania, żeby znaleźć pracę	21	60	19

Zdolność do adaptacji i gotowość do zmiany zawodu przypisuje osobom bezrobotnym ponad połowa respondentów. Sami bezrobotni przyznają to jeszcze częściej (65% - odpowiedzi twierdzących, 20% - przeczących).

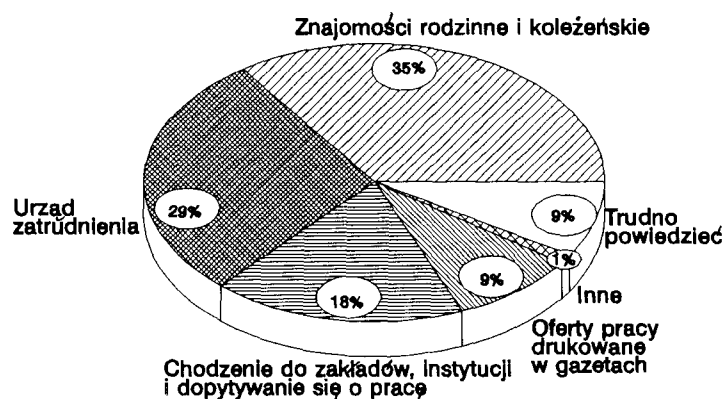
Większość badanych uważa natomiast, że zmiana miejsca zamieszkania w poszukiwaniu pracy jest mniej prawdopodobna. Poglądy bezrobotnych i pracujących na ten temat nie różniły się. Gotowość bezrobotnych do zmiany miejsca zamieszkania w poszukiwaniu pracy częściej są skłonni dostrzegać respondenci młodzi, mieszkańcy wsi i małych miast, czyli takie osoby, które poprawę własnej sytuacji łatwiej mogą wiązać z przeprowadzką.

Z porównania odpowiedzi na te dwa pytania wynika, że przekwalifikowanie się jest postrzegane jako łatwiejsze niż przemieszczanie się po kraju w poszukiwaniu pracy. Programy nastawione na zmianę kwalifikacji bezrobotnych byłyby zapewne dobrze przez nich przyjęte.

Gdzie bezrobotni powinni szukać pomocy?

Ankietowanych zapytano również, co najbardziej może pomóc bezrobotnym w znalezieniu pracy.

Rys. 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
"CO NAJBARDZIEJ MOŻE POMÓC BEZROBOTNYM
W ZNALEZIENIU STAŁEJ PRACY?"

Badani najczęściej uważają, że skutecznym sposobem znalezienia pracy są własne kontakty, znajomości. Mówią tak przede wszystkim osoby w wieku od 25 do 54 lat, mieszkańcy wielkich miast, badani z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja, pracownicy umysłowi.

Wiare w pomoc urzędów zatrudnienia deklarują przeważnie osoby starsze, renciści i emeryci, gospodynie domowe, rolnicy. Są to ludzie, których problem poszukiwania pracy nie dotyczy bezpośrednio. Wyrażają oni opinię o stanie idealnym, o tym, jak być powinno. Robotnicy niewykwalifikowani są również częściej niż inni przekonani, że urzędy pracy mogą pomóc bezrobotnym. Być może urzędy te mają dla nich więcej ofert niż dla pozostałych kategorii pracowników.

Oferty pracy w gazetach są częściej uznawane za skuteczną pomoc bezrobotnym przez ludzi w wieku do 24 lat.

Pozostawanie bez pracy wpływa na opinie o skuteczności rozmaitych sposobów jej znalezienia.

Tabela 5

w procentach

<i>Co najbardziej może pomóc bezrobotnym w znalezieniu stałej pracy?</i>	Wskazania respondentów	
	bezrobotnych (N=102)	pracujących (N=547)
Znajomości rodzinne i koleżeńskie	41	34
Urząd zatrudnienia	18	30
Chodzenie do zakładów, instytucji i dopytywanie się o pracę	24	17
Oferty pracy drukowane w gazetach	11	8
Inne	0	1
Trudno powiedzieć	7	9

Bezrobotni częściej niż osoby pracujące (i ogół społeczeństwa) za najbardziej pomocne w znalezieniu pracy uważają kontakty osobiste i samodzielne dowiadywanie się o pracę (a więc przede wszystkim własny wysiłek). Rzadziej natomiast niż inni postrzegają skuteczność urzędów zatrudnienia. Można przypuszczać, że opinia taka wynika z ich własnego doświadczenia.

Aktywność państwa, mająca dopomóc bezrobotnym, najczęściej jest postrzegana jako niewystarczająca. W poniższej tabeli przedstawiono opinie ogółu respondentów i dla porównania odpowiedzi osób bezrobotnych.

Tabela 6

w procentach

<i>Jak Pan(i) sądzi, czy rząd robi dużo, żeby pomóc bezrobotnym czy też mało?</i>	Wskazania	
	ogółu respondentów	bezrobotnych
Rząd robi dla bezrobotnych bardzo dużo	3	0
Rząd robi wiele dla bezrobotnych	13	9
Rząd robi mało dla bezrobotnych	51	50
Rząd nie robi nic dla bezrobotnych	22	38
Trudno powiedzieć	11	4

O tym, że rząd robi wiele, by pomóc bezrobotnym, najczęściej są przekonani ludzie starsi, renciści i emeryci oraz badani wyrażający przekonanie o poprawie sytuacji w kraju. Jednak większość respondentów uważa, że aktywność rządu w tej sprawie jest niewielka.

Najsurowsze opinie wypowiadali sami bezrobotni. Na przykład stwierdzenie, że "rząd nic nie robi dla bezrobotnych" wybrało aż 38% bezrobotnych, czyli prawie dwa razy więcej niż ogół badanych (22%). W sumie około 90% bezrobotnych ocenia wysiłki rządu na rzecz bezrobotnych jako małe lub żadne.

Źródła dochodów bezrobotnych

Bezrobotni otrzymują bardzo niskie zasiłki i prawdopodobnie korzystają z innych, dodatkowych źródeł dochodów. Poprosiliśmy respondentów, by odpowiedzieli, z czego - ich zdaniem - utrzymują się ludzie bezrobotni (można było wymienić więcej niż jedną odpowiedź, dlatego procenty nie sumują się do 100).

Tabela 7

w procentach

<i>Jak Pan(i) sądzi, z czego przede wszystkim utrzymują się ludzie bezrobotni w Polsce?</i>	Wskazania	
	ogółu respondentów	bezrobotnych
Z zasiłku dla bezrobotnych	90	93
Z prac dorywczych	67	62
Pozostają na utrzymaniu członków rodziny	40	41
Z pomocy opieki społecznej, instytucji charytatywnych, Kościoła	31	35
Z pieniędzy zdobytych nieuczciwie	24	18
Z wyprzedaży posiadanych przedmiotów	13	15
Z oszczędności	8	11
Z prac stałych	3	2
Trudno powiedzieć	1	1

Aż 70% respondentów uważa, że bezrobotni dorabiają do zasiłku (prace stałe i dorywcze). Twierdzi tak również 62% samych bezrobotnych. Nasuwa się pytanie o rzeczywisty rozmiar tego zjawiska. Wyniki badania prowadzą do wniosków, które trzeba traktować z dużą ostrożnością. Wszystkich respondentów, również osoby bezrobotne, zapytano na koniec wywiadu o źródła utrzymania. Do wykonywania dorywczych prac zarobkowych przyznało się 19% badanych, którzy wcześniej określili siebie jako bezrobotnych. Treść innych pytań mogła skłaniać do ukrywania tych źródeł dochodów przed ankieterem, dlatego też wielkość 19% można przyjąć za wartość dolną, minimalne szacowanie. Badano opinie całego społeczeństwa o bezrobociu, dlatego szacowanie proporcji osób bezrobotnych pracujących "na czarno" dokonane zostało na podstawie małej z konieczności liczby odpowiedzi.

Respondenci, którzy uznają, że prace dorywcze i stałe są źródłem dochodów osób bezrobotnych, rzadziej wyrażają przekonanie, iż bezrobotni nie dość usilnie poszukują pracy albo nie chcą jej znaleźć. Ci respondenci ostrzej też niż pozostali dostrzegają trudności na rynku pracy, częściej są przekonani o dobrej woli bezrobotnych i co ciekawe - ostrożniej szacują rozmiary pracy "na czarno". Częściej też niż inni badani sądzą, że bezrobotni są w sytuacji przymusowej, a zjawisko dorabiania ma ograniczony charakter.

Wśród różnych źródeł utrzymania osób bezrobotnych najczęściej wymieniane są: zasiłek dla bezrobotnych i dochody z prac dorywczych. W dalszej kolejności - utrzymywanie bezrobotnych przez rodzinę, pomoc opieki społecznej. Znacznie mniej osób wymienia dochody z wyprzedaży posiadanych przedmiotów i korzystanie z oszczędności. Powszechne postrzeganie zasiłków jako głównego źródła dochodów osób bez pracy może spowodować, że odbieranie ich bezrobotnym będzie oceniane negatywnie, jako pozbawienie ludzi bez pracy ich podstawowego źródła utrzymania.

Ogół respondentów podobnie postrzega pochodzenie dochodów osób bezrobotnych jak sami bezrobotni.

Jedna z kategorii dochodów (odpowiedź: "utrzymują się z pieniędzy zdobytych nieuczciwie") zasługuje na uwagę, gdyż wyraźnie zawiera element oceny. Prawie co czwarta osoba (24%) mówi o nieuczciwym zdobywaniu pieniędzy przez bezrobotnych, aczkolwiek nie wiemy, co mają wtedy na myśli, czy pracę "na czarno" czy inne wykroczenia. O nieuczciwie zdobywanych pieniądzach powiedziało również 18% bezrobotnych. Świadczy to, że sami bezrobotni dostrzegają zjawiska patologiczne w swojej grupie.

Najrzadziej o nieuczciwych dochodach osób bezrobotnych wspominali mieszkańcy wsi i małych miast, rolnicy, gospodynie domowe, a także osoby oceniające własną sytuację materialną jako złą. Osoby pracujące (poza rolnictwem), emeryci i renciści oraz ludzie pozytywnie oceniający swoją sytuację materialną częściej niż pozostali sądzą, że bezrobotni korzystają z nieuczciwie uzyskanych pieniędzy.

Samo podejmowanie dodatkowej pracy przez bezrobotnych może być postrzegane jako nadużycie i kojarzyć się z nielegalną pracą. Wprawdzie tylko 19% bezrobotnych przyznało się w niniejszym badaniu do wykonywania prac dorywczych, ale o powszechności tego zjawiska jest przekonana blisko połowa wszystkich respondentów (tab. 8).

Tabela 8

w procentach

<i>Jak Pan(i) sądzi, czy dużo bezrobotnych pracuje "na czarno", nieoficjalnie?</i>	Wskazania	
	ogółu responden- tów	bezrobotnych
Wszyscy lub prawie wszyscy	2	1
Większość	23	24
Okolo połowy	24	23
Tylko nieliczni	32	35
Prawie nikt	3	6
Trudno powiedzieć	16	12

W innym pytaniu - o to, na co bezrobotni przeznaczają swój czas - 35% ogółu ankietowanych wymieniało kategorię "płatne zajęcia, tzn. pracę »na czarno«" (była to trzecia pod względem częstości wybierana możliwość - po odpowiedziach "na poszukiwanie pracy" i "na zajęcia domowe").

Tabela 9

w procentach

<i>Jak Pan(i) sądzi, na co bezrobotni przeznaczają większość swojego czasu?</i>	Wskazania	
	ogółu responden- tów	bezrobotnych
Na poszukiwanie pracy	49	54
Na zajęcia domowe, naprawy i prace dla domu	46	63
Na płatne zajęcia, tzw. pracę "na czarno"	35	22
Na przebywanie z kolegami, przesiadywanie u znajomych	28	15
Na przebywanie z rodziną, dziećmi	18	27
Na dokształcanie, zmianę kwalifikacji, naukę	5	6
Inne	1	0
Trudno powiedzieć	6	3

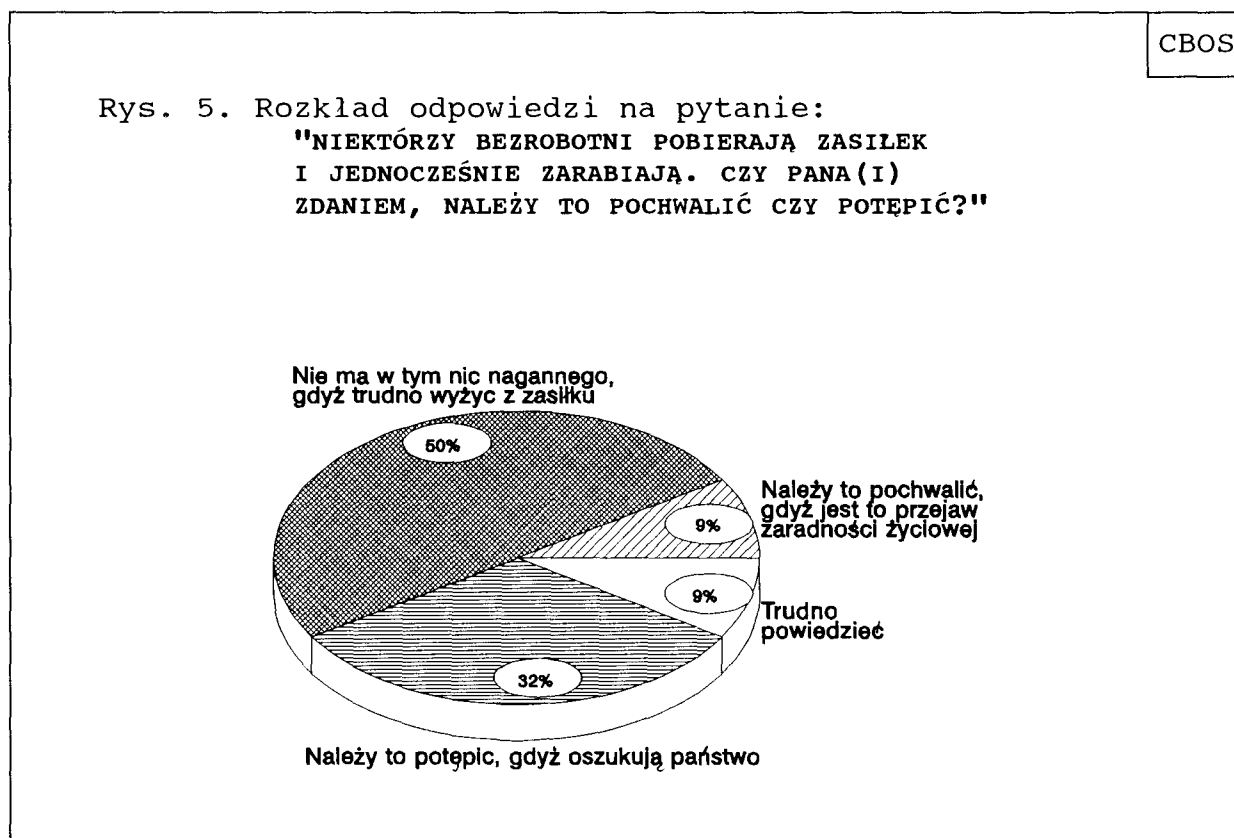
Przekonanie, że bezrobotni spędzają czas pracując nielegalnie, było częściej wymieniane przez osoby zamieszkujące wielkie miasta i przez ludzi z wyższym wykształceniem.

W tym przypadku odpowiedzi bezrobotnych różniły się od odpowiedzi pozostałych badanych. Respondenci pozostający bez stałego zatrudnienia wskazywali przede wszystkim zajęcia domowe, poszukiwanie pracy, przebywanie z rodziną i dopiero na czwartym miejscu pracę "na czarno" jako czynności przez nich podejmowane. Znow pojawia się tu pytanie, czy bezrobotni relacjonują stan faktyczny i opinia publiczna jest w błędzie, czy też nie przyznają się do tego, że pracują z obawy np. przed utratą zasiłku?

Odpowiedzi na powyższe dwa pytania wskazują, że społeczeństwo dostrzega problem podejmowania pracy "na czarno" przez bezrobotnych, natomiast ma różne opinie o zakresie tego zjawiska.

Respondentów pytano także o moralną ocenę zjawiska brania zasiłku i jednoczesnego zarabiania (rys. 5).

Połowa ankietowanych akceptuje pobieranie zasiłku i zarabianie pieniędzy jako obiektywną, ekonomiczną konieczność ("trudno wyżyć z zasiłku"). Wśród badanych przychylających się do tej opinii są przede wszystkim osoby młode (od 25 do 34 lat). Ponadto 9% respondentów pochwała taki stan rzeczy jako "przejaw zaradności życiowej".

Można więc sądzić, że w opinii ponad połowy respondentów pojawia się przyzwolenie na podejmowanie przez bezrobotnych nielegalnej pracy uzasadniane przymusem ekonomicznym.

Około 1/3 badanych potępia to zjawisko jako nieuczciwe ("oszukują państwo"). Częściej niż pozostali zdanie takie mają osoby zamożniejsze, lepiej wykształcone, kadra kierownicza i inteligencja, pracownicy fizyczno-umysłowi, prywatni przedsiębiorcy; natomiast rzadziej niż inni: robotnicy niewykwalifikowani, pracownicy umysłowi niższego szczebla, osoby biedniejsze.

Co ciekawe, bezrobotni w swoich ocenach niewiele różnią się od osób pracujących i ogółu społeczeństwa (patrz aneks, tab. 11).

W jednym z omówionych wcześniej pytań respondenci postrzegali zasiłek jako główne źródło utrzymania osób bezrobotnych. Ale czy pobieranie zasiłku powinno przysługiwać tylko przez określony czas, czy też zasiłek powinien być świadczeniem niezależnym od długości okresu pozostawania bez pracy?

Tabela 10

w procentach

<i>Jak Pan(i) sądzi, jak długo bezrobotni powinni mieć prawo do pobierania zasiłku?</i>	Wskazania ogółu respondentów
Trzy miesiące	8
Pół roku	13
Rok	20
Dwa lata	6
Bez ograniczeń, przez cały okres pozostawania bez pracy	39
Trudno powiedzieć	13

Prawie połowa respondentów (47%) opowiada się za przyznawaniem bezrobotnym zasiłku na określony czas - od 3 miesięcy do 2 lat. Mniej osób (39%) uważa, że zasiłek powinien być wypłacany niezależnie od długości okresu pozostawania bez pracy. Zwolennikami wypłacania zasiłku tylko przez 3 miesiące są częściej prywatni przedsiębiorcy i osoby oceniające własne warunki materialne jako dobre.

O potrzebie wypłacania zasiłku przez czas nieograniczony częściej niż pozostali mówili respondenci o niższych dochodach i ci, którzy zetknęli się ze zjawiskiem bezrobocia w rodzinie lub wśród znajomych. Najczęściej jednak postulat ten wypowiadali sami bezrobotni. Odsetek zwolenników nieograniczonego prawa do zasiłku maleje wraz ze wzrostem wykształcenia respondentów (podstawowe 43%, wyższe 30%) oraz wraz ze wzrostem oceny własnych warunków materialnych (złe 47%, dobre 20%).

Tabela 11

w procentach

<i>Jak Pan(i) sądzi, jak długo bezrobotni powinni mieć prawo do pobierania zasiłku?</i>	Wskazania respondentów	
	bezrobotnych (N=102)	pracujących (N=527)
Trzy miesiące	3	8
Pół roku	2	14
Rok	11	23
Dwa lata	9	7
Bez ograniczeń, przez cały okres pozostawania bez pracy	69	34
Trudno powiedzieć	6	14

Bezrobotni różnią się znacznie w swych opiniach od pozostałych respondentów, w tym osób pracujących. W zdecydowanej większości pragną oni otrzymywać zasiłek przez cały czas pozostawania bez pracy. Są przeciwni zasiłkom przyznawanym na okres krótszy niż 6 miesięcy (tylko 5% bezrobotnych zaakceptowałoby takie rozwiązanie). Co piąty bezrobotny zgodziłby się na pobieranie zasiłku przez okres nie krótszy niż 1-2 lata.

To, że bezrobotni chcą korzystać z zasiłku jak najdłużej, jest zrozumiałe, ale może również świadczyć o tym, że nie widzą szans znalezienia pracy nawet w perspektywie 2 lat. Natomiast większość respondentów jest skłonna zgodzić się z ograniczeniem czasu pobierania zasiłku.

*

*   *

Z opinii, dotyczących spraw związanych z bezrobociem, wylania się obraz bezrobotnego, który utrzymuje się z zasiłku, ale musi dorabiać, by jakoś żyć. Nielegalna praca jest w takim przypadku uzasadniona przymusem ekonomicznym. Bezrobotni postrzegani są jako ci, którzy pragną stałej pracy, szukają takich możliwości i są gotowi dostosować się do wymagań rynku pracy - przekwalifikować się, uczyć, chociaż znacznie rzadziej - zmienić miejsce zamieszkania. Pomóc bezrobotnemu w znalezieniu pracy mogą raczej własne znajomości koleżeńskie i rodzinne. Działania rządu w tej sprawie są oceniane jako znikome i niewystarczające.

ANEKS

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, ludzie w Polsce są bezrobotni, dlatego że: (%)

	nie ma dla nich pracy	nie dość usilnie szukają pracy	nie chcą znaleźć pracy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	58	20	12	10	1139
Płeć					
Mężczyźni	55	20	14	10	509
Kobiety	61	19	10	9	629
Wiek					
do 24 lat	58	19	11	12	93
25-34	52	29	8	11	184
35-44	59	21	12	8	281
45-54	62	18	9	11	182
55-64	62	17	13	8	186
65 lat i więcej	58	15	18	9	211
Miejsce zamieszkania					
Wieś	63	14	11	11	467
Miasto do 20 tys.	72	13	9	6	124
od 21 do 100 tys.	52	23	13	12	231
101-500 tys.	55	26	14	5	175
501 tys. i więcej mieszk.	45	31	15	9	141
Region					
Północny	57	19	15	9	135
Zachodni	63	19	6	11	124
Środkowozachodni	60	23	9	8	186
Środkowy	62	17	13	8	207
Wschodni	59	19	11	11	123
Południowo-wschodni	62	18	10	10	181
Południowo-zachodni	47	22	20	10	182
Wykształcenie					
Podstawowe	63	14	13	10	451
Zasadnicze zawodowe	57	21	12	10	285
Średnie	56	24	13	8	319
Wyższe	46	32	8	13	84
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	51	35	3	11	63
Prac.umysł.niż.szczębła	51	31	10	9	104
Pracownicy fiz.-umysł.	55	10	19	16	58
Robotnicy wykwalifikowani	60	17	11	12	103
Robotnicy niewykwalifik.	68	13	9	11	56
Rolnicy	58	16	15	11	92
Prywatni przedsiębiorcy	48	23	20	9	44
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	59	17	15	9	402
Uczniowie i studenci	38	31	6	25	16
Bezrobotni	75	18	4	4	102
Gospodynie domowe i inni	55	26	13	6	78
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	70	13	7	10	82
500 tys. - 999 tys.	66	15	11	8	353
1000 tys. - 1499 tys.	55	22	12	11	323
1500 tys. - 1999 tys.	60	17	13	10	167
2000 tys. i powyżej	45	31	16	7	185
Ocena własnych war. mater.					
Złe	67	16	8	8	573
Średnie	53	20	17	11	450
Dobre	38	39	14	10	114
Czy wśród rodziny, znajomych są (byli) bezrobotni					
Tak	65	18	9	8	646
Nie	49	22	17	11	490
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	43	31	18	8	262
Zły kierunek	68	15	10	7	615
Trudno powiedzieć	53	20	12	16	260

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, bezrobotni:

(%)

	szukają stałej pracy	wolą wykonywać prace dorywcze	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	58	25	16	1138
Płeć				
Mężczyźni	59	27	13	508
Kobiety	58	24	18	629
Wiek				
do 24 lat	59	32	9	93
25-34	58	28	14	184
35-44	61	24	15	280
45-54	57	26	18	182
55-64	63	20	17	186
65 lat i więcej	51	27	22	211
Miejsce zamieszkania				
Wieś	63	20	17	467
Miasto do 20 tys.	64	26	10	124
od 21 do 100 tys.	57	27	16	231
101-500 tys.	56	31	13	174
501 tys. i więcej mieszk.	45	34	21	141
Region				
Północny	52	30	18	135
Zachodni	56	31	13	124
Środkowo-zachodni	63	24	13	186
Środkowy	61	25	14	206
Wschodni	61	15	24	123
Południowo-wschodni	64	18	18	182
Południowo-zachodni	50	34	15	181
Wykształcenie				
Podstawowe	60	21	19	450
Zasadnicze zawodowe	59	26	15	284
Średnie	57	30	13	320
Wyższe	54	30	17	84
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	62	25	13	63
Prac.umysł.niż.szczebla	56	30	14	105
Pracownicy fiz.- umysł.	47	31	22	58
Robotnicy wykwalifikowani	68	20	13	102
Robotnicy niewykwalifik.	64	25	11	56
Rolnicy	49	23	28	92
Prywatni przedsiębiorcy	43	43	14	44
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	56	26	18	401
Uczniowie i studenci	50	38	13	16
Bezrobotni	79	13	8	102
Gospodynie domowe i inni	60	27	13	78
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	59	20	22	82
500 tys. - 999 tys.	63	22	15	353
1000 tys. - 1499 tys.	58	26	16	322
1500 tys. - 1999 tys.	62	24	14	167
2000 tys. i powyżej	48	36	16	185
Ocena własnych war. mater.				
Złe	64	22	14	573
Średnie	54	29	16	449
Dobre	48	29	23	114
Czy wśród rodziny, znajomych są (byli) bezrobotni				
Tak	64	24	12	645
Nie	51	28	21	490
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	53	34	13	262
Zły kierunek	63	23	14	614
Trudno powiedzieć	52	23	25	260

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, bezrobotni w Polsce są gotowi podjąć każdą pracę, nawet mało atrakcyjną? (%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	46	10	1138
Płeć				
Mężczyźni	45	46	8	509
Kobiety	43	45	12	628
Wiek				
do 24 lat	51	44	5	93
25-34	45	50	5	183
35-44	41	49	10	280
45-54	41	51	8	182
55-64	48	40	12	187
65 lat i więcej	44	38	18	211
Miejsce zamieszkania				
Wieś	51	37	12	466
Miasto do 20 tys.	48	43	10	124
od 21 do 100 tys.	41	50	9	231
101-500 tys.	39	52	9	175
501 tys. i więcej mieszk.	30	60	10	141
Region				
Północny	41	53	7	135
Zachodni	35	56	9	124
Środkowozachodni	41	53	6	186
Środkowy	51	36	13	206
Wschodni	49	40	11	122
Południowo-wschodni	45	40	15	182
Południowo-zachodni	44	45	11	182
Wykształcenie				
Podstawowe	53	34	13	451
Zasadnicze zawodowe	48	45	8	285
Średnie	34	55	10	319
Wyższe	22	71	7	83
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	24	73	3	62
Prac.umysł.niż.szczebła	33	60	7	105
Pracownicy fiz.- umysł.	36	55	9	58
Robotnicy wykwalifikowani	57	41	2	103
Robotnicy niewykwalifik.	51	33	16	55
Rolnicy	47	46	8	92
Prywatni przedsiębiorcy	27	64	9	44
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	43	41	16	402
Uczniowie i studenci	50	50	0	16
Bezrobotni	61	29	10	102
Gospodynie domowe i inni	46	46	8	78
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	62	29	9	82
500 tys. - 999 tys.	50	40	10	354
1000 tys. - 1499 tys.	44	43	13	323
1500 tys. - 1999 tys.	35	55	10	167
2000 tys. i powyżej	33	60	7	183
Ocena własnych war. mater.				
Złe	54	36	10	573
Średnie	38	51	11	450
Dobre	19	72	9	113
Czy wśród rodziny, znajomych są (byli) bezrobotni				
Tak	47	44	9	646
Nie	40	47	13	489
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	35	58	6	260
Zły kierunek	48	42	10	616
Trudno powiedzieć	43	42	15	260

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, bezrobotni w Polsce są gotowi przekwalifikować się, nauczyć nowego zawodu?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	56	28	16	1133
Płeć				
Mężczyźni	55	30	14	506
Kobiety	56	27	17	626
Wiek				
do 24 lat	56	31	13	93
25-34	58	29	13	183
35-44	59	29	12	280
45-54	54	31	14	180
55-64	57	26	17	186
65 lat i więcej	50	25	25	209
Miejsce zamieszkania				
Wieś	60	23	17	465
Miasto do 20 tys.	55	31	14	124
od 21 do 100 tys.	55	29	16	230
101-500 tys.	54	31	15	174
501 tys. i więcej mieszk.	46	38	16	139
Region				
Północny	56	30	13	135
Zachodni	66	24	11	123
Środkowozachodni	57	32	11	186
Środkowy	48	33	19	204
Wschodni	61	16	23	122
Południowo-wschodni	57	26	18	182
Południowo-zachodni	53	30	17	180
Wykształcenie				
Podstawowe	58	23	20	447
Zasadnicze zawodowe	56	30	14	284
Średnie	55	32	13	319
Wyższe	49	37	13	83
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	52	39	10	62
Prac.umyśl.niż.szczebla	58	29	13	105
Pracownicy fiz.- umyśl.	67	22	10	58
Robotnicy wykwalifikowani	62	26	12	103
Robotnicy niewykwalifik.	61	25	14	56
Rolnicy	58	29	13	90
Prywatni przedsiębiorcy	42	42	16	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	51	27	22	401
Uczniowie i studenci	38	56	6	16
Bezrobotni	65	20	15	101
Gospodynie domowe i inni	60	29	12	77
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	64	19	17	81
500 tys. - 999 tys.	59	25	16	353
1000 tys. - 1499 tys.	55	27	18	320
1500 tys. - 1999 tys.	54	31	15	166
2000 tys. i powyżej	51	39	11	184
Ocena własnych war. mater.				
Złe	62	24	14	572
Średnie	51	31	18	447
Dobre	42	42	16	112
Czy wśród rodziny, znajomych są (byli) bezrobotni				
Tak	60	27	13	643
Nie	51	29	20	487
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	53	33	14	262
Zły kierunek	59	27	14	610
Trudno powiedzieć	50	27	23	259

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, bezrobotni w Polsce są gotowi zmienić miejsce zamieszkania, żeby znaleźć pracę? (%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	60	20	1131
Płeć				
Mężczyźni	20	61	18	506
Kobiety	21	59	20	624
Wiek				
do 24 lat	32	53	15	93
25-34	18	66	16	182
35-44	18	66	16	279
45-54	16	66	18	180
55-64	24	57	19	186
65 lat i więcej	22	47	31	209
Miejsce zamieszkania				
Wieś	24	50	25	463
Miasto do 20 tys.	20	65	15	124
od 21 do 100 tys.	22	62	16	231
101-500 tys.	16	70	14	174
501 tys.i więcej mieszk.	12	71	17	138
Region				
Północny	21	62	17	135
Zachodni	15	69	15	124
Środkowozachodni	20	61	19	186
Środkowy	21	62	17	202
Wschodni	22	50	28	121
Południowo-wschodni	22	53	25	182
Południowo-zachodni	22	62	17	180
Wykształcenie				
Podstawowe	23	51	26	446
Zasadnicze zawodowe	23	62	14	284
Średnie	17	66	17	318
Wyższe	10	77	13	83
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	13	74	13	62
Prac.umysł.niż.szczebła	14	70	15	105
Pracownicy fiz.- umysł.	28	66	7	58
Robotnicy wykwalifikowani	22	66	12	103
Robotnicy niewykwalifik.	25	55	20	55
Rolnicy	19	57	24	89
Prywatni przedsiębiorcy	16	74	9	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	21	53	26	401
Uczniowie i studenci	19	69	13	16
Bezrobotni	26	52	22	101
Gospodynie domowe i inni	17	68	16	77
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	20	49	31	80
500 tys. - 999 tys.	24	57	20	353
1000 tys. - 1499 tys.	20	56	24	320
1500 tys. - 1999 tys.	20	69	10	167
2000 tys. i powyżej	16	69	15	182
Ocena własnych war. mater.				
Złe	24	57	19	570
Średnie	17	61	22	447
Dobre	20	70	11	112
Czy wśród rodziny, znajomych są (byli) bezrobotni				
Tak	22	60	18	642
Nie	19	60	21	486
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	21	62	17	260
Zły kierunek	20	62	18	611
Trudno powiedzieć	22	52	26	258

Tabela 6. Co najbardziej może pomóc bezrobotnym w znalezieniu stałej pracy?
 1 - znajomości rodzinne i koleżeńskie, 2 - urząd zatrudnienia,
 3 - chodzenie do zakładów, instytucji i dopytywanie się o pracę,
 4 - oferty pracy drukowane w gazetach, 5 - inne

(%)

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	29	18	9	1	9	1140
Płeć							
Mężczyźni	33	31	18	9	2	8	510
Kobiety	36	28	18	8	1	9	629
Wiek							
do 24 lat	34	23	19	20	0	3	93
25-34	38	23	22	11	0	5	184
35-44	40	25	21	8	1	6	281
45-54	43	30	14	5	2	5	182
55-64	30	35	17	6	2	10	187
65 lat i więcej	21	38	14	6	3	18	211
Miejsce zamieszkania							
Wieś	28	32	19	8	2	11	467
Miasto do 20 tys.	38	28	16	9	1	8	124
od 21 do 100 tys.	39	29	18	7	0	8	231
101-500 tys.	36	27	19	11	1	6	175
501 tys. i więcej mieszk.	44	26	12	10	3	6	142
Region							
Północny	40	24	16	13	4	3	135
Zachodni	40	33	17	5	0	6	124
Środkowozachodni	33	24	25	8	1	10	186
Środkowy	32	38	11	10	0	10	207
Wschodni	37	31	14	8	0	10	123
Południowo-wschodni	32	19	23	7	3	16	182
Południowo-zachodni	32	36	18	8	1	4	182
Wykształcenie							
Podstawowe	29	33	16	7	2	14	451
Zasadnicze zawodowe	33	30	21	10	0	7	285
Średnie	39	27	18	11	1	5	320
Wyższe	55	18	18	4	2	4	84
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	63	13	13	6	2	3	63
Prac.umysł.niż.szczebla	45	20	23	9	2	2	105
Pracownicy fiz.- umysł.	24	31	22	12	2	9	58
Robotnicy wykwalifikowani	39	24	19	10	0	8	103
Robotnicy niewykwalifik.	29	34	23	7	0	7	56
Rolnicy	33	39	13	5	1	9	92
Prywatni przedsiębiorcy	36	30	16	11	0	7	44
Bierni zawodowo							
Renciści i emeryci	28	35	15	7	2	13	402
Uczniowie i studenci	50	13	13	25	0	0	16
Bezrobotni	41	18	24	11	0	7	102
Gospodynie domowe i inni	29	33	18	10	1	8	78
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 500 tys.zł	26	32	20	12	2	9	82
500 tys. - 999 tys.	38	29	16	5	1	10	354
1000 tys. - 1499 tys.	35	28	18	10	0	8	323
1500 tys. - 1999 tys.	33	29	20	10	1	7	167
2000 tys. i powyżej	35	31	16	8	3	6	185
Ocena własnych war. mater.							
Złe	37	30	16	7	1	9	574
Średnie	32	28	19	10	2	9	450
Dobre	30	28	21	13	2	6	114
Czy wśród rodziny, znajomych są (byli) bezrobotni							
Tak	40	26	18	9	1	6	647
Nie	27	33	18	8	1	12	490
Ocena kier.rozw.syt.w kraju							
Dobry kierunek	27	31	22	10	2	8	262
Zły kierunek	39	27	18	8	1	6	616
Trudno powiedzieć	30	33	14	7	2	14	260

Tabela 7. Jak Pan(i) sądzi, czy rząd robi dużo czy mało, żeby pomóc bezrobotnym?
 1 - rząd robi dla bezrobotnych bardzo dużo, 2 - rząd robi wiele dla bezrobotnych,
 3 - rząd robi mało dla bezrobotnych, 4 - rząd nie robi nic dla bezrobotnych, (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	3	13	51	22	11	1139
Płeć						
Mężczyźni	3	14	51	23	9	510
Kobiety	2	13	51	21	13	628
Wiek						
do 24 lat	0	15	63	11	11	93
25-34	1	13	56	21	10	183
35-44	3	9	51	27	10	281
45-54	3	12	52	23	10	182
55-64	2	10	52	27	9	187
65 lat i więcej	6	23	39	16	17	211
Miejsce zamieszkania						
Wieś	3	13	49	20	15	467
Miasto do 20 tys.	5	13	50	24	8	124
od 21 do 100 tys.	3	13	49	23	13	231
101-500 tys.	2	13	54	26	5	175
501 tys. i więcej mieszk.	1	15	57	19	7	141
Region						
Północny	2	10	60	21	7	135
Zachodni	0	11	50	30	9	124
Środkowozachodni	1	15	57	17	11	186
Środkowy	5	13	48	23	11	206
Wschodni	2	11	50	19	17	123
Południowo-wschodni	4	12	43	24	17	182
Południowo-zachodni	2	19	51	20	8	182
Wykształcenie						
Podstawowe	4	14	45	24	14	451
Zasadnicze zawodowe	2	13	55	20	10	284
Średnie	2	13	55	22	9	320
Wyższe	1	10	57	19	13	84
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	2	6	60	21	11	63
Prac.umysł.niż.szczębla	1	14	53	25	7	105
Pracownicy fiz.- umysł.	5	10	43	26	16	58
Robotnicy wykwalifikowani	2	12	63	16	8	103
Robotnicy niewykwalifik.	2	14	59	13	13	56
Rolnicy	1	5	62	16	15	92
Prywatni przedsiębiorcy	5	11	45	25	14	44
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	4	17	44	22	13	402
Uczniowie i studenci	0	13	56	0	31	16
Bezrobotni	0	9	50	38	4	101
Gospodynie domowe i inni	1	19	51	18	10	78
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 500 tys.zł	1	11	48	29	11	82
500 tys. - 999 tys.	3	11	49	23	14	353
1000 tys. - 1499 tys.	4	14	51	21	10	323
1500 tys. - 1999 tys.	0	14	54	26	7	167
2000 tys. i powyżej	3	15	56	16	11	185
Ocena własnych war. mater.						
Złe	3	11	47	29	10	573
Średnie	2	16	54	15	13	450
Dobre	4	15	57	15	10	114
Czy wśród rodziny, znajomych są (byli) bezrobotni						
Tak	2	12	51	27	8	646
Nie	3	15	51	15	16	490
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	4	26	49	13	8	262
Zły kierunek	1	8	53	29	8	615
Trudno powiedzieć	5	11	47	14	23	260

Tabela 8. Jak Pan(i) sądzi, z czego przede wszystkim utrzymują się ludzie bezrobotni w Polsce?
 1 - z zasiłku dla bezrobotnych, 2 - z prac dorywczych, 3 - pozostają na utrzymaniu członków rodziny,
 4 - z pomocy opieki społecznej, instytucji charytatywnych, kościoła, 5 - z pieniędzy zdobytych nieuczciwie,
 6 - z wyprzedaży posiadanych przedmiotów, 7 - z oszczędności, 8 - z prac stałych
 (możliwość wyboru trzech odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100)

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8	Trudno powie - dzieć	Liczba osób
Ogółem	90	67	40	31	24	13	8	3	1	1140
Płeć										
Mężczyźni	89	70	39	29	26	13	8	3	2	510
Kobiety	91	65	41	33	23	12	7	3	1	629
Wiek										
do 24 lat	92	68	42	29	23	10	6	4	1	93
25-34	90	67	41	28	25	14	9	6	1	184
35-44	88	69	40	36	22	15	7	3	2	281
45-54	92	64	38	35	27	13	9	2	1	182
55-64	87	68	42	25	24	13	8	3	2	187
65 lat i więcej	92	67	40	32	25	9	7	1	2	211
Miejsce zamieszkania										
Wieś	91	64	43	29	20	8	8	3	2	467
Miasto do 20 tys.	93	75	39	29	17	17	14	4	1	124
od 21 do 100 tys.	92	68	35	35	31	16	6	2	1	231
101-500 tys.	88	65	42	33	27	16	8	2	1	175
501 tys. i więcej mieszk.	84	74	36	30	28	15	6	4	1	142
Region										
Północny	92	74	37	24	29	13	8	1	1	135
Zachodni	92	65	44	33	21	18	6	2	2	124
Środkowozachodni	91	73	35	36	28	12	4	3	1	186
Środkowy	89	61	36	36	22	13	12	3	2	207
Wschodni	95	63	41	24	24	8	11	2	2	123
Południowo-wschodni	86	65	49	31	19	10	8	5	2	182
Południowo-zachodni	87	69	39	30	27	14	6	3	1	182
Wykształcenie										
Podstawowe	91	61	45	32	23	10	7	2	2	451
Zasadnicze zawodowe	91	68	35	32	24	13	9	4	1	285
Średnie	87	72	37	30	26	16	10	3	2	320
Wyższe	92	81	45	27	26	13	4	4	0	84
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	94	76	46	25	25	14	3	3	0	63
Prac.umysł.niż.szczebla	90	75	34	36	28	16	8	3	1	105
Pracownicy fiz.- umysł.	93	64	43	33	22	14	9	7	2	58
Robotnicy wykwalifikowani	86	66	35	32	29	11	8	5	3	103
Robotnicy niewykwalifik.	91	66	43	30	29	9	9	2	2	56
Rolnicy	91	61	34	26	18	18	10	2	2	92
Prywatni przedsiębiorcy	86	70	41	30	30	16	11	7	0	44
Bierni zawodowo										
Renciści i emeryci	91	68	41	31	25	9	7	1	2	402
Uczniowie i studenci	81	69	50	13	38	25	6	6	0	16
Bezrobotni	93	62	41	35	18	15	11	2	1	102
Gospodynie domowe i inni	85	65	36	36	18	17	9	8	1	78
Dochody na jedną osobę										
Poniżej 500 tys.zł	88	62	38	38	17	10	7	4	2	82
500 tys. - 999 tys.	89	61	42	33	23	10	7	3	3	354
1000 tys. - 1499 tys.	93	69	40	30	23	12	8	3	1	323
1500 tys. - 1999 tys.	87	71	34	32	27	16	10	5	0	167
2000 tys. i powyżej	89	77	44	25	30	16	7	1	0	185
Ocena własnych war. mater.										
Złe	91	65	42	33	20	14	7	2	2	574
Średnie	89	70	37	30	26	11	10	4	1	450
Dobre	92	68	44	25	37	11	7	2	0	114
Czy wśród rodziny, znajomych są (byli) bezrobotni										
Tak	91	67	44	32	22	14	8	2	1	647
Nie	89	68	35	30	27	11	8	4	2	490
Ocena kier.rozw.syt.w kraju										
Dobry kierunek	91	71	38	31	27	11	8	4	2	262
Zły kierunek	89	67	40	30	24	13	9	3	1	616
Trudno powiedzieć	90	65	43	33	21	12	5	3	2	260

Tabela 9. Jak Pan(i) sądzi, czy dużo bezrobotnych pracuje "na czarno", nieoficjalnie?

(%)

	Wszyscy lub prawie wszyscy	Większość	Okolo połowy	Tylko nieliczni	Prawie nikt	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	2	23	24	32	3	16	1140
Płeć							
Mężczyźni	2	24	26	33	2	13	510
Kobiety	2	21	23	32	3	18	629
Wiek							
do 24 lat	1	31	33	25	0	10	93
25-34	2	26	30	27	3	13	184
35-44	3	23	24	37	2	10	281
45-54	1	24	24	36	5	10	182
55-64	2	20	24	33	3	19	187
65 lat i więcej	2	18	17	29	3	31	211
Miejsce zamieszkania							
Wieś	1	21	21	34	4	18	467
Miasto do 20 tys.	4	24	23	30	1	18	124
od 21 do 100 tys.	3	23	26	34	3	12	231
101-500 tys.	1	22	27	33	2	14	175
501 tys. i więcej mieszk.	1	27	32	23	2	14	142
Region							
Północny	0	25	27	37	1	10	135
Zachodni	1	23	30	30	2	15	124
Środkowozachodni	3	15	31	32	2	17	186
Środkowy	2	24	23	29	4	17	207
Wschodni	0	24	19	32	5	21	123
Południowo-wschodni	1	18	24	37	5	15	182
Południowo-zachodni	4	32	18	29	2	15	182
Wykształcenie							
Podstawowe	2	18	20	31	4	24	451
Zasadnicze zawodowe	2	27	22	33	2	14	285
Średnie	1	26	28	33	2	9	320
Wyższe	1	19	42	29	1	8	84
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	3	19	40	32	2	5	63
Prac.umysł.niż.szczebła	5	24	32	27	1	11	105
Pracownicy fiz.- umysł.	3	21	31	36	0	9	58
Robotnicy wykwalifikowani	0	21	26	32	5	16	103
Robotnicy niewykwalifik.	0	30	23	34	4	9	56
Rolnicy	0	18	25	38	5	13	92
Prywatni przedsiębiorcy	5	27	25	36	0	7	44
Bierni zawodowo							
Renciści i emeryci	2	21	17	32	3	25	402
Uczniowie i studenci	0	25	56	13	0	6	16
Bezrobotni	1	24	23	35	6	12	102
Gospodynie domowe i inni	1	31	29	28	0	10	78
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 500 tys.zł	1	22	20	33	5	20	82
500 tys. - 999 tys.	1	23	24	33	3	16	354
1000 tys. - 1499 tys.	3	21	24	32	3	18	323
1500 tys. - 1999 tys.	2	26	25	32	2	14	167
2000 tys. i powyżej	1	22	29	34	3	11	185
Ocena własnych war. mater.							
Złe	1	22	22	32	3	19	574
Średnie	2	23	26	32	3	14	450
Dobre	3	25	32	33	0	6	114
Czy wśród rodziny, znajomych są (byli) bezrobotni							
Tak	2	22	23	36	4	14	647
Nie	2	24	26	27	2	19	490
Ocena kier.rozw.syt.w kraju							
Dobry kierunek	2	21	28	34	1	14	262
Zły kierunek	2	25	24	32	3	13	616
Trudno powiedzieć	2	19	23	29	4	23	260

Tabela 10. Jak Pan(i) sądzi, na co bezrobotni przeznaczają większość swojego czasu? 1 - na poszukiwanie pracy, 2 - na zajęcia domowe, naprawy i prace dla domu, 3 - na płatne zajęcia, tzw. pracę na czarno, 4 - na przebywanie z kolegami, przesiadywanie u znajomych, 5 - na przebywanie z rodziną, dziećmi, 6 - na dokształcanie, zmianę kwalifikacji, naukę, 7 - inne
(możliwość wyboru dwu odpowiedzi, procenty nie sumują się do 100)

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	Trudno powie - dzieć	Liczba osób
Ogółem	49	46	35	28	18	5	1	6	1139
Płeć									
Mężczyźni	47	46	38	29	20	4	2	5	509
Kobiety	51	47	33	27	16	7	1	6	629
Wiek									
do 24 lat	51	57	32	24	19	5	0	3	93
25-34	50	42	40	25	17	8	2	5	184
35-44	47	50	35	23	23	6	1	4	280
45-54	52	54	35	27	14	5	1	4	182
55-64	47	37	38	33	16	4	2	9	187
65 lat i więcej	48	42	31	34	15	4	2	8	211
Miejsce zamieszkania									
Wieś	48	55	31	25	19	3	1	5	467
Miasto do 20 tys.	50	51	29	28	19	9	2	5	123
od 21 do 100 tys.	57	43	39	26	15	6	0	6	231
101-500 tys.	47	42	37	34	19	5	2	3	175
501 tys. i więcej mieszk.	39	25	47	32	16	10	2	11	142
Region									
Północny	59	39	44	28	20	4	0	2	135
Zachodni	51	45	39	27	21	4	0	5	124
Środkowozachodni	42	52	36	34	17	5	2	4	185
Środkowy	56	45	31	27	12	6	0	7	207
Wschodni	47	58	30	17	19	3	2	7	123
Południowo-wschodni	47	47	34	28	19	4	2	5	182
Południowo-zachodni	42	40	35	30	20	9	3	7	182
Wykształcenie									
Podstawowe	49	49	30	28	16	4	1	8	451
Zasadnicze zawodowe	54	49	35	25	18	3	2	3	285
Średnie	45	43	38	31	19	8	1	6	320
Wyższe	41	39	54	25	20	10	0	4	83
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	47	42	44	18	19	13	2	6	62
Prac.umysł.niż.szczebla	39	43	44	28	17	11	1	6	105
Pracownicy fiz.- umysł.	47	59	34	24	21	5	2	3	58
Robotnicy wykwalifikowani	50	53	34	22	17	4	4	4	103
Robotnicy niewykwalifik.	48	54	32	23	13	5	0	11	56
Rolnicy	54	48	35	25	15	2	1	4	92
Prywatni przedsiębiorcy	41	36	39	41	20	2	2	7	44
Bierni zawodowo									
Renciści i emeryci	48	41	34	33	17	4	1	7	402
Uczniowie i studenci	44	56	44	31	19	6	0	0	16
Bezrobotni	54	63	22	15	27	6	0	3	102
Gospodynie domowe i inni	62	40	45	31	13	4	1	1	78
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 500 tys.zł	52	52	27	18	26	6	0	5	82
500 tys. - 999 tys.	53	49	32	21	19	5	1	6	354
1000 tys. - 1499 tys.	45	48	36	31	15	4	2	7	322
1500 tys. - 1999 tys.	53	48	39	30	16	6	1	3	167
2000 tys. i powyżej	40	38	42	36	18	8	2	5	185
Ocena własnych war. mater.									
Złe	55	49	31	25	19	5	1	5	574
Średnie	46	42	39	29	17	5	2	6	449
Dobre	29	48	43	38	15	5	2	8	114
Czy wśród rodziny, znajomych są (byli) bezrobotni									
Tak	54	47	36	24	19	7	2	4	646
Nie	42	46	34	32	16	4	1	8	490
Ocena kier.rozw.syt.w kraju									
Dobry kierunek	42	46	40	36	16	4	2	4	261
Zły kierunek	52	48	35	25	18	6	1	5	616
Trudno powiedzieć	48	44	33	25	19	5	2	8	260

Tabela 11. Niektórzy bezrobotni pobierają zasiłek i jednocześnie zarabiają.
 Czy, Pana(i) zdaniem: 1 - należy to pochwalić, gdyż jest to przejaw
 zaradności życiowej, 2 - nie ma w tym nic nagannego, gdyż trudno
 wyżyć z zasiłku, 3 - należy to potępić, gdyż oszukują państwo
 (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	50	32	9	1139
Płeć					
Mężczyźni	10	50	32	9	510
Kobiety	8	51	32	9	628
Wiek					
do 24 lat	9	55	29	8	93
25-34	10	61	26	4	184
35-44	7	52	35	6	281
45-54	13	48	31	8	182
55-64	9	44	35	13	187
65 lat i więcej	9	45	32	14	210
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	47	29	12	466
Miasto do 20 tys.	10	47	39	4	124
od 21 do 100 tys.	5	54	34	7	231
101-500 tys.	12	58	26	4	175
501 tys.i więcej mieszk.	3	49	37	11	142
Region					
Północny	10	47	34	9	135
Zachodni	10	53	31	5	124
Środkowozachodni	10	46	39	6	186
Środkowy	9	52	30	9	206
Wschodni	2	61	24	14	123
Południowo-wschodni	9	46	35	10	182
Południowo-zachodni	12	52	27	9	182
Wykształcenie					
Podstawowe	10	48	29	13	450
Zasadnicze zawodowe	9	51	33	7	285
Średnie	9	53	34	4	320
Wyższe	2	52	36	10	84
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	6	46	41	6	63
Prac.umysł.niż.szczebła	5	59	27	10	105
Pracownicy fiz.- umysł.	12	41	41	5	58
Robotnicy wykwalifikowani	8	54	29	9	103
Robotnicy niewykwalifik.	13	57	27	4	56
Rolnicy	14	44	33	9	91
Prywatni przedsiębiorcy	5	48	43	5	44
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	10	46	32	13	402
Uczniowie i studenci	6	63	25	6	16
Bezrobotni	11	55	28	6	102
Gospodynie domowe i inni	6	60	29	4	78
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	12	51	26	11	82
500 tys. - 999 tys.	10	51	30	9	354
1000 tys. - 1499 tys.	8	50	33	10	322
1500 tys. - 1999 tys.	10	51	33	6	167
2000 tys. i powyżej	7	50	36	7	185
Ocena własnych war. mater.					
Złe	11	53	26	9	574
Średnie	6	49	36	9	449
Dobre	10	41	42	7	114
Czy wśród rodziny, znajomych są (byli) bezrobotni					
Tak	9	55	28	7	646
Nie	9	44	36	11	490
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	9	43	40	8	262
Zły kierunek	9	56	29	6	616
Trudno powiedzieć	8	45	30	17	259

Tabela 12. Jak Pan(i) sądzi, jak długo bezrobotni powinni mieć prawo do pobierania zasiłku?
1 - trzy miesiące, 2 - pół roku, 3 - rok, 4 - dwa lata, 5 - bez ograniczeń,
przez cały okres pozostawania bez pracy

(%)

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	8	13	20	6	39	14	1116
Płeć							
Mężczyźni	10	13	21	7	36	14	502
Kobiety	7	12	20	6	42	14	613
Wiek							
do 24 lat	8	14	18	6	43	11	90
25-34	8	15	23	8	37	10	182
35-44	8	12	21	8	39	11	271
45-54	7	10	22	6	41	15	179
55-64	10	10	18	5	42	15	186
65 lat i więcej	6	16	19	4	35	20	206
Miejsce zamieszkania							
Wieś	7	11	18	4	43	17	456
Miasto do 20 tys.	3	12	17	9	45	12	121
od 21 do 100 tys.	10	13	19	10	38	10	226
101-500 tys.	6	13	31	7	36	6	171
501 tys. i więcej mieszk.	13	17	20	4	28	17	141
Region							
Północny	8	9	19	5	52	8	132
Zachodni	2	9	24	8	46	11	123
Środkowozachodni	7	16	21	7	40	9	182
Środkowy	14	15	17	6	35	12	203
Wschodni	6	6	25	3	45	16	122
Południowo-wschodni	5	11	20	6	37	21	176
Południowo-zachodni	9	17	20	8	28	18	177
Wykształcenie							
Podstawowe	8	10	16	6	43	17	442
Zasadnicze zawodowe	9	13	20	7	41	10	280
Średnie	7	16	23	8	34	12	312
Wyższe	6	15	32	4	30	13	82
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	5	20	28	8	28	10	60
Prac.umysł.niż.szczebła	6	12	30	8	32	13	101
Pracownicy fiz.- umysł.	11	15	24	9	31	11	55
Robotnicy wykwalifikowani	4	13	26	10	36	12	101
Robotnicy niewykwalifik.	13	14	16	4	38	16	56
Rolnicy	9	12	17	7	40	16	90
Prywatni przedsiębiorcy	21	12	16	2	30	19	43
Bierni zawodowo							
Renciści i emeryci	8	13	20	4	38	17	396
Uczniowie i studenci	13	20	20	0	20	27	15
Bezrobotni	3	2	11	9	69	6	100
Gospodynie domowe i inni	9	18	14	10	42	6	78
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 500 tys.zł	5	11	15	12	48	10	82
500 tys. - 999 tys.	8	10	16	6	44	15	346
1000 tys. - 1499 tys.	8	10	24	6	38	13	315
1500 tys. - 1999 tys.	7	15	23	8	32	15	165
2000 tys. i powyżej	12	19	23	3	33	11	179
Ocena własnych war. mater.							
Złe	6	10	18	7	47	13	561
Średnie	9	14	23	6	34	14	443
Dobre	15	20	25	5	20	16	110
Czy wśród rodziny, znajomych są (byli) bezrobotni							
Tak	6	10	20	7	47	10	634
Nie	10	17	21	6	28	19	480
Ocena kier.rozw.syt.w kraju							
Dobry kierunek	11	19	26	6	27	11	258
Zły kierunek	7	12	19	7	44	12	603
Trudno powiedzieć	6	8	18	6	41	21	253